

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Forårsbedudere.

E. BECK
Revisor
Danmarksgade 55
Frederikshavn

GULDSMED
AAGE LINDBERG
Sindal

BIRKERØD BOGTRYK
(01) - 81 04 58
BIRKERØD AVIS
(01) - 81 09 11
Højdevang 9

KØB
DANSK
O. C. T.

HOTEL HIMMELBJERGET
Ry St. - Tlf. Gl. Rye 45
og
JELLING KRO - Tlf. Jelling 6
2 gode madsteder, bedste værelser og
meget skønne naturomgivelser.
A. Abildskov Nielsen

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

Stiftet 1945

PROTEKTOR: HDS. KGL. HØJHED PRINSESSE MARGARETHA

Henvendelser om hjælp i henhold til fondens fundats rettes til formanden, konsul Kaj V. Dahl, Horsens.

Henvendelser ang. feriehjemmet på Kegnæs rettes til skoleinspektør Johs. Fosmark, Frederiksborgvej 109, København NV.

Medlemmer: Iflg. fundatsens § 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre. Danske sydslesvigere, der ikke har dansk indfødsret, men iøvrigt opfylder betingelserne, kan også optages, ligesom personer med norsk indfødsret, der har været boddende i Danmark og har øvet aktiv indsats i frihedskampen, også kan optages som medlemmer.

Formål: Iflg. fundatsens § 14 skal de midler, fonden har til rådighed til uddeling, fortrinsvis komme deporterede, sekundært alle de, der som følge af deltagelse i frihedskampen har været arresteret og interneret, til gode tilligemed disse sidstes efterladte. Kammeratskabshjælpen ydes til: 1) Kammerater, hvis helbred på grund af frihedskampen har lidt sådan skade, at de ikke økonomisk er i stand til at give deres børn den uddannelse, som de ellers ville have fået. 2) Børn efter faldne kammerater. — Beløbet skal fortrinsvis anvendes til at give børnene en uddannelse som den, deres fader ville have givet dem, hvis han var forblevet i live. 3) Tilskud til særlige formål udover de ovenfor under 2) nævnte til kammeraternes enker og børn. 4) Tilskud navnlig som hjælp til studieophold, rekreationsophold her i landet eller i de andre nordiske lande — og andre lignende øjemed.

Forretningsudvalget:

Formand: Konsul, advokat Kaj V. Dahl, Vitus Berings Plads 1, Horsens.
Næstformand: Generalmajor F. B. Larsen, Smakkegårdsvej 17, Gentofte.
Kasserer: Statsaut. revisor H. C. Steen Hansen, St. Kannikestræde 10, Kbh.
Sekretær: Skoleinspektør Johs. Fosmark, Frederiksborgvej 109, København NV. Skolen Taga 421. Privat Taga 328.

Bankfuldmægtig Olav Holst,
Bengtassevej 6, Hellerup.

Seminarierektor, cand. mag.
Paul Holt, Trøjborgvej 82, Århus.

Landsretssagfører Otto Jespersen,
Store Torv 16, Århus.

Arkitekt P. A. Johansen, Bernstorfs-
lunds allé 80, Charlottenlund.

Oberst K. Kjeldsen, Rollosvej 3,
Odense.

Tandteknikermester Leo Kæraa,
Banegaardspladsen, Århus.

Aut. vand- og gasmester Johs. Loft,
de Mezasvej 18, Århus.

Førstelærer P. E. Mahler, Nr. Søby,
Fyn.

Dr. Børge Næsted, Store Torv 16-18,
Århus C.

Kontorchef O. Olesen, Grønnegade 20,
Herning.

Landsretssagfører H. Rambusch,
Kongensgade 49, Esbjerg.

Pastor Poul Riis, Rosenvængets Side-
allé 5, København Ø.

Dommer K. Thestrup, M.F., Herning.

Bladet PIGTRAAD

Organ for og udgivet af Kammeraternes Hjælpefond. Udkommer med 11 numre årligt.

Ved bestilling af abonnement benyttes girokonto nr. 780.

Annoncer.

Ekspedition, abonnements- og annonce-afdeling: Tagensvej 85 B, København N, TAgA 8502 (kontortid 9-16, lørdag lukket).

Ved indbetaling for annoncer benyttes girokonto nr. 55538.

REDAKTION

Ansvarshavende redaktør: Skoleinspektør Johs. Fosmark. (Medl. af Dansk Fagpresseforening), Frederiksborgvej 109, København NV.
Skolen: Taga 421. Privat 328.

TRYKKERI

A/S Folketidendes Bogtrykkeri,
Ringsted.

INDHOLD

	Side
De tyske krigsforbrydere i Danmark på anklagebænken	67
Samtale med tyskere af i dag	71
Gestapofangerne	73
Hende derhjemme XVI	73
Neuengamme/Dachau	77
Bøger	79
Dagbogsblade	80

De tyske krigsforbrydere i Danmark - på anklagebænken

Tyskerne rejser anklage mod dr. Best og de øvrige forbrydere her fra landet.

Tre meter høje stabler af originaldokumenter afgik for kort tid siden fra København til Tyskland med speciel kurér. Dokumenterne handler alle om tyske krigsforbrydelser her i landet. I første række gælder de dr. Best, men en del gælder også de øvrige tyskere, der blev anklaget her i landet lige efter besættelsen.

Dertil kommer, at tyskerne har de tyske medlemmer af den såkaldte Petergruppe i søgelyset. Det var, som bekendt, Petergruppen, der blandt mange andre forbrydelser dræbte Kaj Munk. Petergruppen blev ledet af tyskeren Otto Schwerdt.

Tyskerne har endnu langt fra tilendebragt retsopgøret med krigsforbryderne. Det vil huskes, at der var forslag fremme i Forbundsregeringen om at frafalde yderligere tiltale mod d'herre, men resultatet af forhandlingerne blev, at tiltale kan rejses tre år endnu.

De tyske statsadvokater, der tager sig af disse specielle sager, er ikke særligt populære i alle tyske kredse. Nu og da fremsættes attentat- og mordtrusler imod dem, men de arbejder ufortrødent videre. De er alle antinazister, og mange af dem har selv siddet i koncentrationslejr. De gennemgår den ene tidligere stornazists gerninger efter den anden. Og nu er turen altså kommet til de forbrydere, der opholdt sig i Danmark.

Mordanklage mod dr. Best.

De tyske statsadvokater venter, at det ved hjælp af materialet fra Danmark bliver muligt at rejse mordanklage overfor dr. Best. Det var jo blandt andet ham, der havde ansvaret for Petergruppens hærgen her i landet.

Også fra Frankrig har man indkaldt dokumenter, der afslører, at dr. Best

9. april på Rådhuspladsen.

RAMBUSCH Isenkram Frederikshavn
JENSEN & LANGBALLE Thisted
FRØKJÆRS MØBLER Asylgade 9, Thisted
WADMANN Frederikshavn
RØRBÆK SKO Søndergade 64, Frederikshavn
A/S S. SØRENSEN Thisted
THISTED BRYGHUS A/S
MARIUS SØRENSEN Guldsmed
CARLSBERG DEPOT Birkerød
KØB DANSK Tirsbæk ved Vejle
OTTO HANSEN OG CO. Dampskibsekspektion Havnen, tlf. *18, Vejle
HUSTØMRERNES FAGFORENING Fynsgade 44, Herning, tlf. 329
J. KJÆR HANSEN Købmand, Tjørring Tlf. Herning. 2961
VAGN BRASK Tømremester Bøvlingbjerg, tlf. 176
SPJALD BRUGSFORENING Spjald, tlf. 11 og 16
MEJERIET CHRISTIANSLUND Videbæk, tlf. 14
BREJNING-MULDBJERG ANDELSMEJERI Spjald Tlf. 14 Spjald
RYEGAARD LAND- OG SKOVBRUG
UTSON & OLSEN Statsaut. skibsmæglere Aalborg
THISTED AUTO-HJÆLP
STENTOFT & PEDERSEN Snedkermestre Aalborg
W. LUND NIELSEN Skibsradioer Møllevej 25, Thisted Thisted

CHR. FABERS FABRIKKER Ryslinge, Fyn
STØT SYDSLESVIGSK UDVALGS ARBEJDE B. S.
W. de NEERGAARD Førslevgård - Fuglebjerg
NYKØBING JERN OG STAL Grønnegade, Nykøbing Mors
MORSLANDS FOLKEBANK A/S Nykøbing Mors
NEDERGAARD-FOTO Nykøbing Mors
STØT DE EFTERLADTE! B. RASMUSSEN Lærer - redaktør Tranebjerg - Samsø
NYKØBING MORS OG OMEGNS SPAREKASSE-FORENING
SKIVE KULKOMPAGNI A/S
„LØVEN“ Betonvarefabrik og Mørtelværk Svinget 3, tlf. 073-5 12 44 Skjern
A/S NORDLUNDES BOGTRYKKERI Værkstedsvej 4, Valby

var en forbryder. Dr. Best opholdt sig i Paris, før han blev sendt til Danmark som „Det tyske riges befuldmægtigede“.

Dr. Best blev i sin tid ved det danske retsopgør idømt dødsstraf. Denne straf ændredes senere til tugthus, og i løbet af kort tid blev Best fulgt til grænsen og afleveret der — som en fri mand!

Men nu slår regnskabet time for ham i Tyskland. Han er nu 63 år, og har været en fri mand i Tyskland fra sin løsladelse i Danmark til sagen nu rejstes mod ham i Tyskland. Han blev „himselfalden“ af forbavelse, da han erfarede, at hans forbrydelser nu påny skal igennem en indgående undersøgelse.

„Livsvarigt straffearbejde“.

Der er ikke dødsstraf i Tyskland for „krigstidens forbrydelser“, men det sker ikke så sjældent, at tysk ret idømmer forbryderne „livsvarigt“ fængsel eller straffearbejde. En dom af det omfang fik f. eks. Th. Franz, der var leder af koncentrationslejren Treblinka i Polen. Det var en ren udryddelseslejr, og dens chef satte rekord i „hurtig ekspedition“ af jøder, der kom til lejren. De fleste af dem levede kun i tre kvarter efter at være stået af jernbanevognene ved lejrens station.

Hele denne lejrs specielle udryddelsesteknik og forfærdende forhold er netop i disse dage blevet skildret på tryk i Frankrig. En journalist, Jean Francois Steiner, har skrevet en bog om lejren, og denne bog er blevet en „bestseller“, som på et eller andet tidspunkt sikkert også kommer frem herhjemme.

Ialt kom 800.000 jøder til lejren i Treblinka. Kun 43 af dem overlevede — og det er disse 43, der fortæller deres historie til hr. Steiner.

Eichmanns arbejde.

Ialt var der i Polen ca. 2.500.000 jøder, da landet blev besat af tyskerne. Eichmann forestod det specielle „felttog“ mod jøderne, og man regner i dag med, at kun omkring 50.000 af Polens jøder var i live efter Tysklands kapitulation. Samme Eichmann gjorde sit arbejde uhyre grundigt. Kun jøderne fra tre lande — stort set — reddede sig udenom Eichmanns greb. Det var jøderne i Danmark, Frankrig og Italien.

I Polen oprettede Eichmann fire rene udryddelseslejre, nemlig Belzec, Majdanek, Sobibor og Treblinka. Alle fire ste-

der fik man ret hurtigt installeret gaskamre. Eichmann har selv til jødiske politifolk fortalt følgende om, hvorfor man indførte gaskamre.

Eichmanns fortælling.

Eichmann sagde:

— Det var bidende koldt, da jeg kom på inspektion ved udryddelseslejren. Kulden gik gennem marv og ben, skønt jeg havde læderfrakke på, der gik helt ned til anklerner. Der var lavet en større udgravning ved henrettelsespladsen. Det lignede en tankfælde, men da jeg kom nærmere, kunne jeg se, at udgravningen var halvt fyldt med nøgne lig af mænd, kvinder og børn.

Så kom kommandotropperne med et nyt hold jøder på ca. 150 personer. De fik besked på at klæde sig af og stå nøgne i kulden. Så fik jøderne ordre til at kravle ned i udgravningen, kravle over ligene og stille sig op ved udgravningens modsatte væg. Hele aktionen gennemførtes i fuldstændig stilhed. Ingen jamren, ingen skrigen op.

I samme øjeblik henrettelsespeletonen tog plads bag maskingeværerne så jeg en jødisk kvinde holde et 2 års barn i sine arme på en måde, som om hun ville løbe bort i et forsøg på at redde sit barn. Det bevægede mig, og jeg havde lyst til at springe ned i graven og redde barnet, men det var allerede for sent. Maskingeværerne knitrede løs, og barnet ramtes af en kugle i hovedet, så blod og hjerne-masse sprøjtede op på min frakke.

Jeg måtte senere give min chauffør besked om at køre ind et sted, hvor jeg kunne få vasket min pæne frakke . . .

Folkene fik dårlige nerver.

Efter denne „oplevelse“ begyndte Eichmann at undersøge mulighederne for at finde nye henrettelsesmetoder, idet folkene, der skulle betjene maskingeværerne, fik „dårlige nerver“. De fleste af dem søgte om forflyttelse, selv om de altid modtog afslag, og mange af dem meldte sig syge . . .

Den næste metode, Eichmann personlig overværede, var den med at lede udstødningskassen fra en lastbil ind i en stor, tæt kasse på lastbilens lad. Han konstaterede, at det varede et kvarter, før ofrene døde, og det blev atter vanskeligt for ham at få folkene til at udføre arbejdet.

Så lod han gaskamrene opføre, bl. a. i Treblinka. Lejrchefen her var begejstret for den nye, „humane“ metode. Når fangerne kom til Treblinka station, lod Franz et orkester spille for dem. Fangerne så forbavset på denne „modtagelse“. Derefter førtes fangerne ad en lille vej, som kaldtes „vejen til himlen“. De kom direkte ind i gaskammeret, og der gjordes kort proces. 800.000 mennesker gik denne vej.

Ansvarlig for mord.

Det lykkedes desværre aldrig polakkerne at få fat i lejrchef Franz. I så fald havde de sparet den tyske stat for at forsørge ham resten af livet. En ladning bly ville have stoppet hans videre færd.

Det viste sig, at han var flygtet til Tyskland. Efter mange års forløb nåede det tyske retsvæsen frem til hans sag. Han blev anholdt og idømtes, som nævnt, livsvarigt straffearbejde.

Og nu er retten altså nået frem til at se på dr. Bests sag. Danmark havde ikke flere kopier af rapporterne, der handlede om ham. Man sendte derfor originalrapporterne til Tyskland med en anmodning om at måtte få dem tilbage efter brugen, idet de kan have historisk betydning.

Man fandt, at det var et omfattende og kostbart arbejde at få taget fotokopier af rapporterne. De penge, det ville have kostet, er dr. Best ikke værd nu. Derfor sendte man originalerne til tyskerne. Det fremgår tydeligt af dem, at dr. Best er ansvarlig for mord.

Så han kan også forvente at blive forsoget i et længere åremål, hvis han da ikke — ligesom flere af hans kolleger — kan skyde sig ind under, at det slet ikke var ham, der ville alt det onde. Men at han kun har udført andres ordrer. Den remse har vi jo hørt tidligere.

Og tyskerne akcepterer til tider den forklaring.

Hans Fosmark.

Sviger mødre

To sviger mødre. De var begge søde og rare, men den ene var altid velkommen, den anden ikke.

Den ene havde altid mange gode råd og formaninger.

Den anden roste, og når hun fandt noget forkert, tav hun, for det var jo de unges hjem, og de måtte jo da selv lave tingene, som de syntes om.

INGENIØR ERIK EILERTSEN Struer
BOGTRYKKER HANSEN Struer
GEORG HOFMANN Snedkermester Rosengade 15, Aarhus, tlf. 2 13 09
SILKEBORG MOTOR COMPAGNI A/S Silkeborg, tlf. *1190
GJERN AUTO-SERVICE Gjern, tlf. 50
Blomsterforretningen „REX“ Bredgade 26, tlf. 5 10 43, Ikast
CHR. HEEGAARD Snedkermester Østergade 32, Hammel, tlf. 125
FREDE BUUR-ANDERSEN Tømremester Th. Nielsensgade 25, Herning, tlf. 596
L. LAURIDSEN & CO. Autoværksted Søndergade 20, Herning, tlf. 0711-311
H. P. HANSENS MØBELINDUSTRI Haraldsgade 12, Randers, tlf. 2 10 34
P. SØRENSEN Uhre - Guld og Optik Lillegade 13, Grenaa, tlf. 2 13 23
MØLLER NIELSEN OG SØN Bageri og konditori Grønbjerg, tlf. nr. 7
GYLLING ANDELSMEJERI Tlf. Gylling 7
CARL MIKKELSENS TRIKOTAGEFABRIK Isenvad pr. Ikast, tlf. 071-51911-5
K. MADSEN Sadelmager Gylling, tlf. 55
EGIL ANDREASEN Inspektør Havnevejen 143, Grenaa, tlf. 2 08 26
OVE MISSER Bagermester Barrit, tlf. 38
JØRGEN SMITH'S MØBELETABLISSEMENT Kannikegade 16, tlf. 2 12 66, Grenaa
BESØG BRÆDSTRUP Byen med de skønne omgivelser
KAI TOFT Manufaktur & trikotage Struer
„HERNING“ TRIKOTAGE Hjørring

GRUE & CO Tuborgvej 50—52, Hellerup
R. LØNGAA Købmand Pr. Valdemars Allé 9, Allerød, 27 20 04
LILLERØD SPÅNKURVEFABRIK Tokkekøvej 9, Allerød
HELGE RASMUSSEN Slagtermester Stationsvej 8, Holte
E. FUGLSANG-MADSEN Klintehøj Vænge Birkerød
POUL MADSEN Statsautoriseret installatør Nygade 7, Marstal
LANDINSPEKTØRFIRMAET HÜBBE OG THORLACIUS Overgade 60, Odense, tlf. 13 09 14

Samtale med tyskere af idag

Vidste den menige tysker besked i 1933-45, og kender han sandheden idag?

Var den menige tysker uvidende om, hvad der egentlig skete i Tyskland i Hitler-årene 1933—45?

Spørgsmålet fik fornyet aktualitet, da generalsekretær for det tyske krigsfangeforbund, Werner Kiessling fra det tyske Veteranforbund fornyligt ved årsmødet i Frihedskampens Veteraner i fuld alvor udtalte, at man i Tyskland ikke under krigen kendte til, at der blev begået grusomheder i kz-lejre eller andre steder.

Redaktør Hans Rütting, der nu er dansk statsborger, men i 1933 flygtede til Danmark, har efter 1945 aflagt talrige besøg i Tyskland, ligesom han til stadighed deltager i ungdomsudvekslinger, giver et svar på spørgsmålet i denne artikel.

For seks år siden fik jeg besøg af en skoleklasse fra Bonn. Jeg førte dem sammen med jævnaldrende unge danske. Der opstod samtale og kontakt. Ivrig blev diskussionen især efter et foredrag, jeg holdt for dem om mit ophold i fængslet Plötzensee ved Berlin. Man lyttede og spurgte. De vidste ikke besked om myrderiernes nøje antal i Hitler-Tyskland, men var dog brændende interesseret i at få oplysning.

Et skred i forholdet til fortiden

I fjor blev eksperimentet gentaget. Atter troppede der tyve unge elever fra en III G i Bonn op for at mødes med danske kammerater, en yngre generation altså, der viste tydelige tegn på, at der er sket et skred i forholdet til fortiden. De lyttede til foredraget — let benovede, nogle lidt stødte, andre ligefrem fraværende. Bagefter blev der sagt: „Den slags har vi hørt for tit! Vi proppes i skolen, i radio, i fjernsyn med demokratisk propaganda på en så plump måde, at vi på forhånd er fjendtligt indstillede.“ At det er sådan, vidste jeg også; men — og det er typisk — foredraget fandt sted på lærerindens ønske: De unge bør høre det!

Og alene dette „bør“ skabte en protestholdning. I modsætning til Danmark er der jo i Tyskland stadigvæk en autoritetsskranke mellem elev og lærer. Han må — ikke engang spøgende — omtales på fornærmelig eller nedsettende måde, hvad vore unge danske ikke kunne lade være med at gøre om den tyske, ret stramme, selv om hjertensgode lærerinde. Det gav omgående bagslag og konflikter!

Ingen interesse for at høre mere

Men hvad der var værre: De unge fra besøget i fjor viste ingen interesse

i at høre mere om, hvad der var sket bag kulisserne, dengang da deres forældre bar hagekorsflaget over den halve jord. „Man taler ikke om alt det derhjemme!“ sagde de og fortsatte: „Skal man nu ikke endelig glemme?“ Eichmann og Auschwitz-processerne? „Ja, enhver tager jo afstand fra det. Hvorfor skal der absolut snages i det? Det skader Tysklands anseelse i udlandet!“ De fortalte, hvad de hørte hjemme.

Deres forældre hører jo til den „blakkede“ generation, der er så ivrig efter at slå en streg „over det hele“, til dem, der aldrig har været nazister og — alligevel har hjulpet Hitler.

Skal vi hides op mod vore forældre?

Da jeg opfordrede de unge tyske til diskussion, var der kun to piger, der meldte sig. De sagde ganske rigtigt: „Vi selv var ikke født dengang. Forbrydelse kan altså kun belaste vore forældre, og det er nu ækelt, at vi ligefrem skal hides op mod dem, der har givet os liv og opdragelse.

Det er en speget situation for begge parter. Det samme gælder jo vore lærere.“ De sendte et skævt blik hen imod deres „foresatte“; men lærerinden svarede omgående: „Den, der ville vide besked dengang, kunne få oplysninger fra de udenlandske radiostationer. Der var bare dødsstraf for at høre dem!“

Jeg indskød: „Krystalnatten og jødernes deportationer, det har De dog set med egne øjne. Troede man da, at jøderne kom til polske rekreationslejre?“ Svaret er altid det samme: „Jeg var den aften ude på landet — og vi troede, at jøderne kom til arbejdslejre.“

Det var bedre under Hitler

Men de unge piger fortsatte: „Det

må på mange måder have været bedre under Hitler. Det siger i hvert fald vore forældre; for dengang kunne man gå uantastet på gaden. I dag bliver vi uafledeligt tiltalt og oftest af de italienske fremmedarbejdere.“ Ordet „Fremdarbejder“ udtaltes med samme foragt, som man for 25 år siden sagde „Jude“. De fortsatte: „Regeringen er blødsøden demokratisk. Man sælger det tyske folk til amerikanerne og de fremmede, der nu strømmer ind på arbejdsmarkedet.“

De andre gav ordførerne ret i dette punkt, men indrømmede dog, at denne ulempe ikke stod i et fornuftigt forhold til Hitlertidens forbrydelser — men stadig væk hørtes der: „Vidste man noget om disse forbrydelser?“

Besøgets bedste resultat var dog samtalerne med de unge danske, som nærmest i al fortrolighed under fire øjne blev spurgt om: „Hvad mener I om os? Kan vi være vort fædreland bekendt?“

Kun få vidste besked om massehenrettelserne

Den tyske modstandsmand Hans Bernd Gisevius, der var med i generalernes oprør d. 20. juli 1944, hævder i sin lige udkomne bog „Wo ist Nebe?“ (Droemer: Zürich), at selv højere officerer var uvidende om de massehenrettelser, der skete i Øst. Rygterne om disse ugerninger nåede en forholdsvis lille kreds — og en endnu mindre, som f.eks. folk omkring Canaris, havde autentiske efterretninger.

Det var nu ikke disse beretninger, der gav sig udslag til oprøret i værnemagten. Dens officerer holdt sig pænt udenfor KZ-lejre og gaskamre. De var, efter Gisevius, neutraliserede af den snu Hitler-Göring-Himmler klike efter princippet: „Overlad det snavsede arbejde til os, luk øjnene, når I ser den slags, og ørerne, når der ymtes om det: Til gengæld beholder I de rene handsker på! SS sørger nok for, at det ikke er jeres ære, der bliver plettet.“

Dette imødekommer en prøjsisk-tysk formalistisk tænkning, der jo var så forskruet, at selv oprørsgeneralerne, der kendte til massehenrettelserne, kom i største samvittighedskvaler, om det nu også var tilladt at slå en tyrant ihjel!

Iblandt den ældre generation i Tyskland — og ikke bare iblandt dem, der

JYDSK HÆRDERI A/S Aabogade 27, Aarhus N, tlf. 9 62 22
TH. PEDERSEN OG SØNNERS EFTF. Tømremestre Frederiksgade 74, Aarhus, tlf. 2 07 65
POUL ANDERSSON Skrædermester Billund, tlf. 9
SVEND AAGE NIELSEN Revisor, Egholmsvej 27 Skanderborg, tlf. 2 10 00
BASSE-HANSEN Isenkram Torvegade 30, Vejle Tlf. 0581-1730
DAGBLADET VESTKYSTEN Skjern, tlf. 5 09 44
SVEND AAGE ANDERSEN Glamrøster Bredgade 54, Herning, tlf. 779
POUL JUL NIELSEN Rosenkrantzgade 14, Aarhus Tlf. 3 22 62
AAGE FR. LUNDAGER Odelsgade 17, Juelsminde Tlf. 9 30 34
TH. RUBY'S KØBMANDSFORRETNING Ulfborg Tlf. 92 Ulfborg
KNUD SMITHS KØBMANDSFORRETNING Ulfborg, tlf. 74
HARBO SØLVSTEN Indendørs arkitekt Odensegade 4, Aarhus, tlf. 2 30 00
J. AAGE DAMBORG Murermester Gjerrild, tlf. 61
SV. AA. WØHLK PETERSEN Arkitekt M. A. A. Frederikshavn
MOKKA KOMPAGNIET Frederiksgade 7 Skive
VALDEMAR SVENDSEN „Sallinghus“, Nørregade 24, Skive Herreekviperings
LEIF RAMSGAARD Landinspektør Resenvej 16, Skive
SKIVE AUTOLAKERERI Sv. E. Christensen Odgaardsvej 50, Skive
HILSEN FRA HENRIK
J. CHR. HANSEN Vognmand Skjern
THEOPHIL PETERSEN Farvehandler Raadhustorvet, Vejle, tlf. 2500
SKANDINAVISK FEDT INDUSTRI Houmannsgade 25, Horsens Tlf. 2 59 40

CHR. SØREN SØRENSEN Købmand Tirstrup, tlf. 26
STORRING BRUGSFØRENING pr. Galten, tlf. Stjær 83
LINDHOLST OG CO. Maskinfabrik Aabogade 40, Aarhus N, tlf. *6 93 11
VEJLE ALBUMINFABRIK Havnen, Vejle, tlf. 315
ENGELSK BERLÆDNINGSMAGASIN Østergade 1, tlf. 2 17 77, Aarhus
O. W. IVERTSEN Stationsvej 6 Holte
HUGO HOLMSTOEL & CO. Jern- og Staalforretning Nylandsvej 10, Skjern, tlf. 5 16 11
GULLANDERS BOGTRYKKERI Møllegade 1, Skjern, tlf. 5 00 76
REVISIONSKONTORET I HERNING Bredgade 6, tlf. 2581, Herning
MASKINFABRIKEN HERBORG Finderupvej 5, Skjern Tlf. 5 10 11
CARLSBERG DEPOTET Østergade 27, Herning, tlf. 33
KNUD KORSHOLM Bøsemager Skjern, tlf. 5 02 83
E. FEDERAU Glamrøster Østergade 11, Skjern, tlf. 5 02 98
HELMER & JØRGENSEN Manufaktur- & konfektionsforretning Perlegade 28, Sønderborg
KAJ BRAAD Boghandler Kongensgade 87, Esbjerg
GLADSAXE POLITIFØRENING
FODTØJSMAGASINET Anker Holst Sønderborg
SØNDERBORG FØRNIKLINGSANSTALT
BRØRUP BOGHANDEL Hans V. Nielsen Nørregade 2, Brørup
S. BRUUNS KØBMANDSFØRRETNING Skjødstrup, tlf. 7
A. KONDRUP Gartner Lystrup, tlf. 32
SKJØDSTRUP BRUGSFØRENING Tlf. Skjødstrup 6
HENRY BERTELSEN El-installatør Struer

MARIE FRICH IVERSEN Trikotagehandel Hvide Sande, tlf. 76
OLE KNUDSENS RUTEBILER Tim, tlf. 95
N. TH. HANSEN Købmand Staby, Ulfborg, tlf. 40
EINER CHRISTENSEN Glamrøster Vestergade 48, Aarhus, tlf. 2 56 05
CARL FLACHS GARVERIER Fiskergade 51, Aarhus Tlf. 061-36377
HEDENSTED MEJERI Tlf. Hedensted 47
ARNE NIELSEN KØBMANDSFØRRETNING Hee, tlf. 7
H. C. ANDERSEN I/S Herreekviperings Søndergade 19-21, Aarhus, tlf. 3 36 66
OVE SCHOVSBO Landinspektør Norgesgade 15, Esbjerg
LØVEAPOTEKET Nørregade 49 Odense
DUUS DENTAL LABORATORIUM Perlegade 65, Sønderborg
BAGERMESTRENS RUGBRØDSFABRIK A/S Sønderborg
P. GYDESEN aut. gas- & vandmester Ringgade 95, Sønderborg
AKSEL NIELSEN aut. gas- & vandmester Midtkobbel 2, Sønderborg
HORSENS TEXTILLAGER A/S
B. RYHL OLSSON Arkitekt Ketilsvej 22, Bagsværd
AARGAB BRUGSFØRENING Tlf. Hvide Sande nr. 3
A. JENSEN Smedemester Fjellerup, tlf. 6
ESTHER HJØRT Manufakturhandel Fjellerup, tlf. 9
P. N. RYTTER Revisor Parkallé 1, Aarhus, tlf. 2 12 25
STJERNE-MAGASINET Raadhustorvet 1-5 Aarhus, tlf. 2 36 11
DANSKE LLOYD Parkallé 3, Aarhus, tlf. 2 68 55

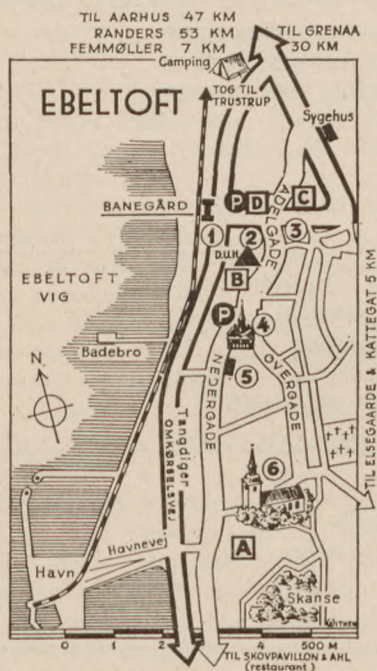
læser „Deutsche Soldaten Zeitung“ — hører man derfor gang på gang op-
rørene blive bebrejdet for landsforræderi
og — fejhed!

„Hvorfor tog Stauffenberg ikke en
revolver og skød Hitler ned i stedet for
at sætte en diplomattaske med tidsind-
stillet bombe under skrivebordet? Han
ville overleve — en pragtfuld revolu-
tionær!“ Hvor tit har jeg ikke hørt dis-
se hånende udtalelser; men hvad der
er det værste: Gisevius synes selv, at
generalerne var for „anstændige“ — de
ønskede rettergang mod Göbbels og
Himmler, ingen nedskydning.

(Fortsættes).

Gestapofangerne

Fangestævnet i Ebeltoft

Hoteller: A. Skansen. B. Vigen. C. Hotel Ebel-
toft. D. Jernbanehotellet.
Søværldigheder m. v.: 1. Posthus. 2. Farver-
gården. 3. Sigv. Rasmussens Gård. 4. Gl.
Rådhus (Museum). 5. Gl. Postgård (Museum).
6. Kirken.

Fra „Danmark rundt“.

Program for dagene 6.—8. maj 1966
Fredag den 6. maj

Kl. 8: Ankomst i Aarhus af nor-
ske og danske fanger.

Kl. 9: Kaffe på „Ørnereden“ (mor-
gencomplet). Derefter kransenedlæg-

ning i Mindelunden. Afgang med
busser til Mols og Ebeltoft.

Kl. 12: Middag.

Kl. 13,30: Tidligere fangelæge re-
degør for lejrenes følgesygdomme og
tidligere fangers helbredstilstand.

Kl. 15: Eftermiddagskaffe.

Kl. 15,30: Der redegøres for in-
validelovgivning og erstatning som
følge af invaliditet efter fangeophold.
Ekspeditionssekretær Rønlov og
kontorchef Th. Dige.

Kl. 18: Spisning.

Kl. 19,30: Amnesty International.
Formanden, lærer Østergård taler.

Kl. 21: Aftenkaffe.

Lørdag den 7. maj

Kl. 8—9: Morgenmad. Formiddag-
en fri til besøg i Ebeltoft.

Kl. 12: Middag.

Kl. 13: Politisk forfulgte og inter-
nerede, set med politiske øjne (op-
læg af formentlig tysk, norsk og
dansk politiker, der har været inter-

Kammeraternes Hjælpesfond

er de raske kammeraters hilsen
til de syge

☆ ☆ ☆ Hende derhjemme

XVI

Men Inga fik alligevel brev, dog
ikke fra Sverige; men fra Tyskland.

Det var hendes eget brev til Thor,
der kom tilbage, hun undersøgte det
noje for at finde en forklaring.
Adressaten ubekendt eller adressaten
død, men der var intet, der forklare-
de, hvorfor brevet var tilbagesendt.

Hun sagde intet; men lagde sig
stille tilbage i sengen, og for første
gang, siden hun blev indlagt, græd
hun.

„Er han død?“ fo'r fru Knudsen
op, nervøs og ubehersket som hun
var på grund af sin sygdom.

„Nej, nej,“ sagde Inga grædende,
„det vil sige, det ved jeg ikke, jeg

neret). Den danske deltager, dommer
Knut Thestrup, former sit indlæg un-
der temaet: Besættelsestidens indfly-
delse på dansk politik.

Kl. 15,30: Kaffe.

Kl. 16: Eftermiddagsmødet fort-
sættes.

Kl. 18,30: Festmiddag med vine.
Derefter kammeratligt samvær og
dans.

Søndag den 8. maj

Kl. 8—9: Morgenspisning.

Formiddagen fri.

Kl. 12: Middag.

Kl. 13—13,30: Afrejse fra Ebeltoft.
Kransenedlægning i Hornslet ved
monumentet. Derefter afslutning og
afgang til Aarhus.

(Indkvartering på hotel „SKAN-
SEN“ i Ebeltoft kan finde sted alle-
rede torsdag den 5. maj efter særlig
tilmelding).

Landsforeningen „Gestapofangerne“ Randers afdeling.

Indmeldelse foretages på skema,
da der er mange muligheder at væl-
ge imellem f. eks. med hensyn til,
om man vil deltage i alle stævnets
arrangementer eller kun i nogle af
dem.

Skema fås fra og tilmelding sker
til fabrikant Sigfred Jensen, Vænget
1, Randers, (064) 2 20 01.

har skrevet til ham, før jeg blev ind-
lagt her, og nu kommer brevet til-
bage.“

„De forbandede svinehunde.“ Alle
på stuen så hen imod fru Knudsens
seng, det var fra hende, udbruddet
kom.

Inga havde, siden hun blev indlagt,
øvet sig i at skrive med den brække-
de hånd, det voldte hende ulidelig
pine, fordi noget i den var knust;
men hun var kommet så vidt, så hun
kunne skrive så nogenlunde læseligt,
og hun skrev til Agnes, der flere
gange havde spurgt, om hun skulle
komme, at nu måtte hun gerne, da
hun ikke ville kunne klare sig selv,
når hun kom ud.

HANDELS- OG LANDBRUGSBANKEN A/S Storegade 36, tlf. 90 og 180, Brande
YDING BRUGSFORENING Tlf. Yding 6
J. TOFT Gartner Fannerup pr. Grenaa
ÆRTHOLM & MØLHOLM Møbelfabrik Mørupvej 16, Herning, tlf. 4466
H. ANDREASEN Landbrugskonsulent Fasanvej 4, Hadsten, tlf. 251
BRDR. RASMUSSEN Maskinfabrik J. Baggensesvej 25, Aarhus, tlf. 6 91 11
GUSTAV H. RASMUSSEN Købmand Vivild, tlf. nr. 1 - 2 og 72
PROVSTEN FRA SKAGEN
FREDERIKSHAVN FISKEAUKTION v/ Niels Bjerregård
RENSERIET „PERFECT“ Dronninglund
LYNGBÆKS BOGHANDEL Hurup - Thy
ULFBORG TAPET- & FARVEHANDEL v/ K. Nørskov-Jensen
I. L. HOLM Ulfborg
KØBMAND KNUD SMITH Ulfborg
SAMSØ SPARE- OG LANEKASSE
SAMSØ POSTEN
K. E. STJERNE Kosangas
J. PETERSEN Tømrermester Samsø
HERREMAGASINET Tranebjerg - Samsø
N. POULSEN OG SØN Snedkermestre Aaglimt 7, Holstebro, tlf. 2 10 93
VEJLØS BYGGEFORRETNING Bülowsvej 11, Holstebro Tlf. (074) 2 30 55
KOMMUNALE ARBEJDSMÆND FAGFORENING Spanien 65, tlf. 2 87 16, Aarhus

REKLAME-TRYKKERIET

Alt i stålinventar

K. A. HARTMANN MASKINFABRIK A/S

København: Sigurdsgade 41, ÆGir 45 45
Odense: Hunderupvej 60, tlf. (09) 12 86 83
Århus: Finlandsgade 23, tlf. (061) 6 25 11

Når De **TÆNKER** . . . på vinterferie — — —
Spørg rigtigt, **SPØRG:**
SPORTS-REJSER
v. læge Sv. Eskelund
BROAGER - Tlf. 044 - 41017

BOGLADEN
Adelgade 23 - Hobro

BØRGE RASMUSSEN
Gartner
Skjoldelev pr. Lading - Tlf. 061-91611-150

RASMUSSEN & DAMSKIER
Tekstilvarer
Hjørring

Det blev så bestemt, at det bedste ville være, at hun forlod lejligheden og rejste til Kolding for dog at være i nærheden af nogle af sine egne.

Dagen før hun skulle udskrives, og Agnes skulle komme, kom der igen et brev til hende.

Hun åbnede det og læste det lille brev flere gange igennem uden at forstå meningen. Der stod:

Kære fru Thorsen! Jeg var i går ved grænsen og talte der med Samuel, som var kommet over. Skriv til ham, han har en ven i ministeriet i Berlin, som kan hjælpe Dem.

Lad være at fortælle noget om dette brev.

Underskriften bestod af et lille x.

Inga studerede skriften; men hun kendte den ikke. Hun var sikker på, at hun aldrig havde set den før.

Hvem var det, der kendte alt om hende. Thorsens deportation, hendes arbejde for at få ham befriet, hendes adresse på det store hospital, og hendes venskab med Samuel.

Det virkede næsten uhyggeligt på hende. Var det en ven eller fjende, der fulgte hendes veje, én der ville hjælpe, eller én der stillede en fælde for hende.

Hvorfor mon Samuel var rejst over grænsen til Danmark, det var jo ellers så vanskeligt for privatpersoner at komme over.

Hun undersøgte poststempelen. Brevet var afsendt fra København samme dag om morgenen.

Hvorfor mon hun ikke måtte vise nogen brevet og skulle holde det så hemmeligt?

Skrev hun til Samuel, måtte det jo igennem censuren, da han boede langt nede i Tyskland, så han umuligt kunne afhente det i Padborg.

Og hvad skulle hun skrive? Tykskerne ville jo læse det allsammen og stoppe det ved grænsen.

Hun vidste hverken ud eller ind.

Et øjeblik tænkte hun på at tale med sagfører Tegge; han var næsten den eneste, som kendte sagen til bunds.

Men så fik hun en bedre ide, hun ville vise politiinspektøren brevet og tale med ham om det, inden hun rejste.

Dagen efter blev hun udskrevet fra

hospitalet; men inden hun gik hjem, gik hun ind på en restauration for at få sin middagsmad.

Hun gav sig god tid og satte sig til at læse i bladene.

Der var ikke noget at komme hjem efter i den store, tomme lejlighed, og Agnes kom jo først i aften.

Det gav et ordentligt sæt i hende, da hun åbnede gadedøren. En schalburgmand stod ved kældertappen og var ved at tænde sig en cigaret.

Han kastede et flygtigt blik på hende, og var det noget, hun bildte sig ind, eller havde der virkelig været et mærkeligt glimt i hans øjne, som om hun var fangsten, han var på jagt efter.

Hun skyndte sig op af trapperne og lukkede døren op til sin egen lejlighed.

Fru Sørensen havde hørt, at hendes dør smækkede og ringede straks på.

Et øjeblik tøvede hun med at lukke op. Sæt det var schalburgmanden. Men så hørte hun fru Sørensen råbe, at det var hende, og hun skyndte sig at åbne døren.

„Men er De virkelig udskrevet,“ sagde hun, „jeg troede det ikke, da De ikke kom.“

Inga så uforstående på hende.

„Ikke kom. Hvad vil det sige, fru Sørensen? Jeg er her jo nu.“

„Ja; men her har været en herre for lidt siden, der ville tale med Dem, fru Thorsen; men han havde ikke tid til at vente længere på Dem.“

„Hvem var han?“ spurgte Inga.

„Det ved jeg ikke, han ville ikke sige sit navn.“

„Ikke sige sit navn,“ gentog Inga, „spurgte De ham om det?“

„Ja, jeg spurgte, hvem jeg skulle hilse fra; men det sagde han var ligegyldigt, for De kendte ham ikke alligevel.“

„Hvordan så han ud?“ spurgte Inga.

Fru Sørensen beskrev hans udseende, en høj, blegfød herre med udstående øjne og mægtige ører.

Inga kendte ham ikke.

„Hvad sagde han?“ spurgte hun.

„Han sagde, at han havde prøvet at ringe på flere gange og forstod ikke, hvor De var blevet af, da De

var udskrevet fra hospitalet for 2 timer siden.“

„Jamen, hvad ville han, fru Sørensen?“ spurgte Inga forvirret, hun forstod ingenting af det, og hun syntes, at fru Sørensen vrovlede så underligt.

„Jeg skulle sige til Dem, at De skulle skrive et brev til Deres mand i koncentrationslejren, og så kendte han én, der skulle rejse til Tyskland i morgen, som ville tage det med og give Deres mand det i lejren.“

„Hvorfor vil han gøre det?“ spurgte Inga, „og kender han noget til, at det brev, jeg havde skrevet til min mand, er kommet tilbage igen uåbnet?“

Det kendte fru Sørensen ikke noget til. Hun gik igen ind til sig selv.

Inga gik og grundede. Hvem var det, der fulgte hende så nøje, så han vidste dagen, ja timen, da hun var blevet udskrevet fra hospitalet.

Det var rigtig nok, at det var to timer siden. Blev hun skygget igen. Og var det ven eller fjende.

Hun gik ind til fru Sørensen igen for at høre lidt mere om den mystiske person.

„Hvad sagde han ellers, fyren der var her?“ spurgte hun.

„Han spurgte, om jeg vidste, hvor Deres bror var.“

„Og hvad sagde De?“ spurgte Inga ivrigt.

„Jeg sagde, at det vidste jeg ikke, og dertil sagde han ret irriteret — De ved De udmærket. Han er jo i Sverige.“

„Indrømmede De så, at han var i Sverige, fru Sørensen?“

„Ja,“ tilstod hun, „han vidste det jo i forvejen.“

Det var Inga ikke så sikker på. Måske var det Svends opholdssted og adresse, han var ude efter. Heldigvis kendte fru Sørensen den ikke og havde ikke kunnet udlevere den.

„Tror De, det var en spion,“ spurgte fru Sørensen lidt usikkert. Hun kunne se, at Inga ikke syntes om, at Svend var kommet på tale.

„Jeg ved det ikke, fru Sørensen,“ sagde Inga, „men De har jo heller ikke fortalt ham noget,“ trøstede hun.

(fortsættes).

L. NIELSEN JEPSEN
Tømmerhandel
Bredebro
Sønderjylland

TAGE OLSEN A/S
Rønnegade 1
København S.

STOREBÆLTSFÆRGERNES
RESTAURATIONER

Axel Helmer A/s

Kongelig hofleverandør
TLF. 2 37 77

Sønderborg
Isenkram - Udstyr - Glas
Porcelæn - Værktøjsmagasin

KNUD TYBJERG
Kirkegårdsgartner
Asylgade 7

BIRKERØD BOGHANDEL
Hovedgaden 33

FREDERIKSHAVN
MINERALVANDSFABRIK

S. WÆHRENS
Renseri & Vaskeri
Frederikshavn

CHR. MEYER A/S
Helsingforgade 8, Aarhus N
Tlf. 6 33 00

K. H. SØRENSENS
DENTAL-LABORATORIUM
Raadhuspladsen 5, tlf. 3 17 57, Aarhus

ELNA RASMUSSEN
Skotøjshandel
Østergade 18, Hammel, tlf. 140

JØRGEN JENSEN OG SØNS
BOGTRYKKERI
Badstuegade 17, tlf. 2 11 63, Aarhus

AUG. L. JANSEN
(L. Terkelsens Eftf.)
Kolonial- & delikatesseforretning
Østergade 26, Rudkøbing

POUL HARDAHL
Brønderslev

NØRGÅRDS LÆDERVARER
Nykøbing Mors

HARALD NIELSEN
Boghandel
Nykøbing Mors

SPARE- OG LANEKASSEN
FOR LØKKEN OG OMEGN

BRØNDERSLEV BANK A/S

VIDEBÆK BOGTRYKKERI
Bredgade 29, Videbæk, tlf. 122

BRUGSKUNST
Frederikshavn

REVISIONSKONTORET
FREDERIKSHAVN A/S

MORSØ TEGLVÆRKER A/S
Nykøbing Mors

MORSØ FARVEMØLLE
Nykøbing Mors

N. B. HUNDAHL I/S
Nors

GYLDEN HOUMANN
Papirhandel
Nykøbing Mors

KNUD LARSEN
Smedemester
Nykøbing Mors

FREDERIKSHAVNS
SAVVÆRK OG TØMMERHANDEL

BLIV MEDLEM AF
DYRENES BESKYTTELSE
Th. Korstgaard
Møllevej 7, Nykøbing Mors

TAGE ANDERSEN
Malermester
Øster Tørslev, tlf. 30

K. J. CHRISTIANSEN'S
RUTEBILER
Bredsten, tlf. 61

A/S CHARLES LEISNERS
BOGTRYKKERI
Gl. Kongevej 15, V.

WORLD TOURIST
Bredgade 10, MI 1945

NIBE AVIS

NIBE KOMMUNE

JOHN LØNSTRUP
Møbelforretning
Skagen

LERCHES FOTO
Torvet
Skagen

KNUD CHRISTENSEN
Kutterederi
Hirtshals

HIRTSHALS
URMAGERFORRETNING

Hilsen til modstandsbevægelsens ofre
D. A. S. F.
Skagen

SDR. DRAABY
KØBMANDSGAARD A/S

L. SCHULTZ
Købmand
Skagen

JOHS. JENSEN
Revisor
„Kildegaarden“
Østergade 34, Silkeborg, tlf. 3761

I. PETERSEN A/S
Beslagfabrik
Nibe

POUL ANDERSEN
Malermester
Rosengade 18, Aarhus, tlf. 2 20 82

ERIK O. ELMSTRØM
Gartner
Lisbjerg pr. Aarhus C
Tlf. Lisbjerg 158

ULDUM MØBELFABRIK
v/ Bent Laursen
Tlf. Uldum 94

E. ANDREASSENS
KØBMANDSFORRETNING
Lind pr. Herning, tlf. 4012

P. HILDEBRANDT OG SØNNER
Malermestre
Nis Petersensvej 7, Herning, tlf. 1525

TRIKOTAGEFABRIKEN
„JARIT“
Thrigesvej 6, tlf. 2282, Herning

HARALD JENSENS
BOGBINDERI
Fyensgade 4, tlf. 504, Herning

Kritisk vurdering af deres stilling til modstandsbevægelsen.

Den moderne ungdoms stilling til modstandsbevægelsen og dens historie tages op til kritisk vurdering af Inger-Marianette Toldstrup i det årsskrift, som 4. Maj-Kollegiet udsender på årsdagen for Danmarks befrielse. Frøken Toldstrup er datter af den Toldstrup, som under besættelsen ledede modstandsbevægelsens Region I og modtagelsen i Jylland af forsyningerne fra England.

Om kollegielivet skriver alumnerne formand, lærerstuderende Jytta Iversen, at et kollegieophold ikke behøver at betyde spildtid og distrahering i arbejdet, men tværtimod kan være stimulerende og styrkende for arbejdspræstationen. Alligevel er der på 4. Maj-Kollegiet mulighed for en rigt afvekslende tilværelse, udtrykt gennem ikke færre end 23 arrangementer i det sidste kollegieår.

For at billiggøre studieophold og kollegietid har kollegiefonden i sidste regnskabsår bidraget med 19.000 kr., og driftsregnskabet balancerer med 68.000 kr. mod 59.000 kr. året før. Hertil kommer kostforplejningen til de 44 unge med en regnskabsbalance på 66.000 kr. mod 63.000 kr. året før.

Kollegiets årsskrift udsendes i anledning af den 4. maj til medlemmer af foreningen „4. Maj-Kollegiets Venner“.

DEN ENDELIGE LØSNING

Dagen i dag manifesterer, at Hitlers onde tanker led nederlag.

Ud over hele verden samledes jødiske kredse søndag den 17. april for at ære mindet om de 6 millioner jødiske ofre fra Hitlers terror. I København samledes man i den store sal i Ny Kongensgade.

Skoleinspektør Johs. Fosmark holdt hovedtalen. Han tog tilhørerne med til universitetsaulaen i Jerusalem og skildrede, hvordan Israel bragte den officielle tak for Danmarks hjælp i oktoberdagene.

Han sluttede med at sige, at vi aldrig kan blive færdige med at sørge over de 6 millioner tab og ofte vredes vi.

Men tankerne ledes også hen på hvedekornet. Når det falder i jorden ved såningen, bærer det kun frugt, hvis det dør.

Midt i vor sorg og harme tænker vi også på, at kampen, Hitler førte for at gennemføre „Den endelige løsning“, endte helt anderledes, end han havde ønsket, og midt i smerten går vore tanker til det nye Israel, der nok kan betegnes som kampens triumf.

De erhvervshæmmede

„Landsforeningen af erhvervshæmmede fra Frihedskampen“ har kontortid mandag aften kl. 19—21, St. Kannikestræde 10, Kbh. K., telefon Minerva 1336.

NEUENGAMME

20. april ved Helligåndskirken i København.

Landsforeningen af kz-fanger fra Neuengamme mindedes 21-års dagen for befrielsen fra lejren ved at mødes ved mindesmærket for den ukendte kz-fange ved Helligåndskirken den 20. april kl. 19.00.

I år talte formanden for politiets Buchenwaldklub, civiloverbetjent S. Julsgård Larsen. Neuengamme var den første og den sidste af Hitlers dødslejre politiet kom igennem under deportationen til Tyskland under den anden verdenskrig.

Efter talen var der kranseledsning.

Efter højtideligheden samlede man i Kvindernes bygning, Niels Hemmingsensgade 10, til fælles kaffebord. Her blev der bl. a. vist billeder fra indvielsen af mindeparken i Neuengamme den 7. november sidste år.

Dachau-Klubben

Fredag den 29. april samledes Dachau-Klubbens medlemmer ved mindesmærket for den ukendte koncentrationslejr fange, Helligåndskirken, København, på Dachau-lejrens befrielsesdag.

Pastor Poul Riis, København, selv tidligere fange i Dachau, talte og sagde bl.a.:

Når vi i aften samles ved mindesmærket, hvor vi i sin tid nedsatte urnen med asken af den ukendte koncentrationslejr fange, er det for i dag, den 29. april 1966 at fejre 21-års dagen for Dachau-lejrens befrielse. 21 år er gået, siden de amerikanske tropper under stor jubel rykkede ind i lejren. På denne dag vil vi ære mindet om vore kammerater — landsmænd og ikke-landsmænd, kendte og ukendte — der aldrig vendte levende tilbage til deres hjemsted. Vi vil også tænke på, at der stadig er mennesker, der må lide savn, fordi Dachau-lejren blev årsag til en af deres kære døds.

Dachau er blevet et begreb. Til dette ord og til dette sted er der knyttet megen menneskelig forrælse og lidelse!

Alt det, som nazisterne foretog sig i form af umenneskelig behandling i en koncentrationslejr, skulle snart være kendt af alle. Men ingen, der ikke har oplevet det, kan fatte muligheden af, at mennesker kan nedværdige sig til at handle sådan. Derfor må vi bl. a. ved en mindededag som denne stadig pege på, at sådan kan mennesker altså lade sig bruge af et djævelsk system.

Jo, Dachau blev et sted, hvor mennesket fornedrede sig i al sin ondskab.

Men systemet tog jo også fanger i sin magt. Lad mig blot nævne eet eksempel: Jeg så en dag en ung russer, der ulovligt var kommet ind i vor barak. Sulten drev ham til at trodse forbudet. Han var kom-

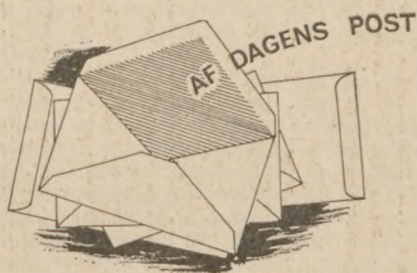
met for at tiltuske („organisere“) sig en portion roesuppe. Desværre blev han opdaget. — Det kan ryste mig, når jeg tænker på det lille oprin, der fulgte: Russeren fik pludselig et slag, så han faldt om. Jeg ser endnu for mig blodet flyde fra hans mund ud på den hvide sne. Da han forsøgte at rejse sig, fik han nok et slag. — Men det kan ryste mig endnu mere, at jeg og alle de andre „gode“ folk kunne stå og se på dette oprin uden at gøre noget. Vi var alle i frygtens magt. Lejren havde fornedret os! — Det pynter ikke så meget, at jeg kan undskylde mig med, at det var helt uden fornuft at foretage sig noget.

Dachaulejren skal nu være museum — en erindring om menneskelig ondskab og fornedrelse.

Vi må støtte alle gode kræfter i dagens Tyskland, der ikke bare vil glemme. — Vi, der slap vel hjem fra Dachau, vil yde vort bidrag til den indsamling, der er i gang for at rejse en kirke i forbindelse med Dachaumuseet. Og vi beder om, at mange vil række os en hjælpende hånd ved at sende et beløb. (Giro nr. 13 13 13 — Forsoningskirken i Dachau, Præsteløngen 19, København NV).

Med vor indsamling vil vi „med vore hænder“ ære vore kammeraters minde og med vore ord vil vi her på denne mindededag ved mindesmærket for den ukendte koncentrationslejr fange udtale et:

Æret være vore kammeraters minde!

I „Pigtråd“, nr. 3, for d. 29. marts bringes på side 63 et brev med forespørgsel om fredning af et gravsted i Kolding. Dette gravsted er rejst af fru Thora Feldsted Larsen til minde om hendes mand, skrædder K. J. N. Feldsted Larsen.

Frihedskampens Veteraner, der står for registreringen samt forhandlingerne vedrørende fredningen af frihedskæmpergravene, kan meddele, at dette gravsted er opført på den til kirkeministeriet afleverede liste over gravsteder indstillet til fredning som frihedskæmpergrav.

Med venlig hilsen
FRIHEDSKAMPENS VETERANER
Svenn Seehusen,
formand.

**STØT KAMPEN
FOR KRÆFTENS BEKÆMPELSE**

**BEVAR DERES TÆNDER —
GÅ TIL TANDLÆGE
2 GANGE OM ÅRET**

Fru Nicoline Fosmark

Skærtorsdag blev en skelsættende dag i vort hjem på Bispebjerg Skole, idet min kone døde efter 11 forudgående kritiske døgn på Bispebjerg Hospital.

Min kone har betydet meget for bladet „Pigtråd“. Man kan tænke på de mange henvendelser, hun besvarede i telefonen, og jeg tror, hun tog venligt mod dem alle.

Man kan også tænke på de artikler, hun gennem årene skrev i vort blad. En af dem gik næsten alle landets dagblade rundt.

Den var en gribende skildring af min kones systematiske og utrættelige kamp for at få mig løsladt, efter at jeg i oktober 1943 var arresteret af Gestapo.

Selvom hun var stærkt illegalt belastet, gik hun uforfærdet til en række tyske instanser for at udvirke løsladelse. Hun henvendte sig også til dronning Alexandrine, der holdt min kone underrettet om, hvad hun foretog sig. Da jeg overgik til tysk k. z., måtte selv dronningen give op.

I det daglige samarbejdede vi om andre steder at finde et og andet, vi burde tage op i „Pigtråd“. De indstregede ting blev klippet ud og lagt i mappe til brug ved passende lejlighed.

Gennem de sidste 15 numre skrev hun i levende romanform „Hende derhjemme“. Flere gange sagde jeg til hende, at hun skulle have navn under de fortsatte afsnit, men hun ønskede blot at være en hustru, der pludselig oplevede, at hendes mand forsvandt.

Korrekturlæsningen gik hun vældig op i, ikke sådan at forstå, at hun blot interessererede sig for stavfejl, men også for, at sproget var godt og letforståeligt.

De mange, hun kom i forbindelse med, satte pris på hende. Hun var af væsen glad og munter. Aldrig kedelig, altid vital.

Hun var dybt forankret i det danske og kristne livssyn.

Hun var i ordets bedste forstand en personlighed.

☆

Lige før vi skulle føre min kones kiste til kapellet, kom der en vidunderlig smuk blomsterhilsen i blåt, hvidt og rødt. Kortet fortalte, at buketten var en hilsen fra „Den gamle jøde“, en hilsen fra een, der erindrede min kones varmhjertede indsats for at bjerge landsmænd til friheden i Sverige.

JOHS. FOSMARK.

Ryvangen 4. maj

4. maj samles vi i Ryvangen. Fra mørkets frembrud vil der være dæmper musik fra mindesmærket.

Børn fra modstandshjem vil lægge blomster på alle gravene og modstandsfolk vil tænde lys på gravene og på pælene.

Den stilfærdige højtidelighed samler i al sin enkelhed tusinder af deltagere.

Som det har været tilfældet gennem alle årene, står Kammeraternes Hjælpefond for arrangementet.

Stipendier til studier i Norge efteråret 1966

„Fondet for dansk-norsk Samarbejde“ bekendtgør stipendier til faglige studier indenfor alle samfundsgrupper: Arbejdere, erhvervsfolk, kirken, kunsten, skolen og videnskaben.

Stipendierne gives i form af en måneds ophold med fuld forplejning på Fondets ejendom „Lysebu“ ved Oslo og kan søges af enhver, som har en færdig uddannelse.

Ved uddelingen vil der blive lagt vægt på, at opholdet sætter den pågældende i stand til at gennemføre studier, ansøgeren ikke kan gennemføre i Danmark, og at studier i Oslo vil kunne give ansøgeren et fagligt udbytte.

Foruden stipendier til studier i Norge uddeles enkelte opholdsstipendier til fondets ejendom „Schæffergården“ i Gentofte til danske, som

søger videre- eller specialuddannelse.

Ansøgningsskema fås ved henvendelse til fondets sekretariat, „Schæffergården“, Ermelundsvej 105, Gentofte (telef. GE 6065 fra kl. 9—16). Ansøgninger til efteråret må være fondet i hænde inden d. 15. maj 1966. „Schæffergården“, marts 1966.

Bøger

Martin Nielsen: Rapport fra Stutthof, 203 sider, Gyldendals Tranebøger.

Gang på gang får man lejlighed til at glæde sig over billigbøgerne. Også når man læser Martin Nielsens Rapport fra Stutthof, selv om det er deprimerende læsning. I et flydende sprog, der ikke giver udtryk for had eller selvmedlidenhed, men røber en umiddelbar stilistisk sans, fortæller Martin Nielsen om sine egne og sine medfangers oplevelser i det nazistiske helvede. Det er deprimerende læsning i dobbelt forstand: Deprimerende, fordi den minder om slatne danske autoriteter, og fordi den beretter, at det var muligt i den kulturkreds, der engang — før Bismarcks Preussen — bragte fornyelse til Europa, at skabe så mange sadister og i det hele en så vrang indstilling til menneskelige værdier.

Med gru læser man bogen, og med gru mindes man Adenauers og Strauss' udtalelser under valgkampen — og man konstaterer med kuldegysning, at de ikke står ene med deres opfattelser. Det er umuligt at læse Martin Nielsens bog til akkompagnement af de to politikeres ord uden at spørge sig selv: Er det muligt i så høj grad at glemme og at mangle forståelse for fortidens lære? Er kultur blot et tyndt lag fernis?

Martin Nielsens bog er altså deprimerende læsning, men med et stærkt forsonende indslag af en mild og forstående medmenneskelighed. Den er ikke egnet til, at vi i selvretfærdighed skal slå os for brystet — tværtimod, følgende citat, der kunne stå som undertitel, er egnet til at fjerne enhver form for selvretfærdighed: „Så kørte vi. Danske myndigheder havde i sin tid kørt os til Horslerød, nu kørte de tyske os derfra“ — vel at mærke, efter at fangerne flere gange fra „de ansvarlige danske myndigheder“ havde fået den besked, at de „tidsnok skulle blive advaret.“

Man må ønske, at mange, ikke mindst ungdommen, vil læse denne bog, som kan advare os mod diktaturet, for hvem menneskelige værdier kun agtes i den udstrækning, de tjener systemet. Vi siger Martin Nielsen tak for hans rapport.

ERIK SONNE.

Dagbogsblade

19/1.

FORUNDERSØGELSE MOD KIELSK GESTAPOMAND

KIEL. Den retslige forundersøgelse mod den tidligere gestapo-leder i Kiel, SS-„Sturmabführer“ Fr. Schmidt-Schütte, er nu blevet indledet ved Kiel landsret. Fra justitsministeriet oplyses, at Schmidt-Schütte sigtes for i slutningen af marts eller begyndelsen af april 1945 at have givet ordre til nedskydning af 35 syge fanger i koncentrationslejr-filialen ved Kiel

20/1.

SIDSTE BARAKKER FRA LADELUND-LEJREN NEDRIVES

LADELUND. 21 år efter krigens afslutning skal de sidste, skæmmende barakker fra den kz-lejr, der mod slutningen af 1944 fandtes i Ladelund, nu nedrives.

Oplysningen blev givet på kredsagsmødet i Nibøl af amtsforstander Hugo Feddersen, Boversted, som svar på en forespørgsel fra SSV-kredsagsmedlem, skoleleder Ernst Meyer, Medelby.

Sammenslutningen af tidligere Neuen-gamme-fanger har tidligere arbejdet med planer om at bevare barakken som et minde om de frygtelige tildragelser, der udspilledes her.

23/1.

FHV. FANGER ØNSKER KZ-LEJR BEVARET

FLENSBORG. De sidste barakker fra en tidligere nazi-koncentrationslejr nord for Ladelund i Sydslesvig skal fjernes i år.

Den tyske forening af tidligere fanger i koncentrationslejren Neuen-gamme, hvorunder Ladelund-lejren hørte, har meddelt, at man har besluttet sig til at bevare barakkerne som erindring om begivenhederne i den mørkeste periode af Tysklands fortid.

I Ladelund-lejren blev der i november og december 1944 anbragt ca. 2.000 fanger, hvoraf 299 fra 13 nationer mistede livet.

28/1.

FELLENZ BEHOLDT DE BORGERLIGE RETTIGHEDER

„Volks-Zeitung“: Den tyske straffelovs utilstrækkelighed.

KIEL. Martin Fellenz kunne i går ikke blot forlade retsbygningen i Kiel som fri mand, efter at nævningetinget umiddelbart forinden havde idømt ham syv års tugthus for medhjælp til mord i fire tilfælde. Han vil efter alt at dømme også kunne optræde som vælger i sin hjemby Slesvig ved kommunalvalget den 13. marts: For domstolen lod udtrykkeligt erklære, at den „efter så lang tids forløb“ ikke anså det for „hen-

sigtsmæssigt“ at fradømme Fellenz de borgerlige rettigheder!

„Volks-Zeitung“ skriver i en kommentar til dommen: „Det må betragtes som dybt foruroligende, at en mand som Fellenz i tilslutning til en dom som denne kan forlade retssalen som en fri mand“. Bladet anser dommen for at være et nyt bevis på den tyske straffelovs utilstrækkelighed. Den skelner også over for Hitlers håndlangere hårfint mellem „mord“ og „medhjælp til mord“, skønt alle, der hjalp med ved masseudryddelserne af blandt andet jøder, måtte være klar over, at de begik mord.

I middags oplystes, at såvel anklagemyndigheden som forsvarer har indanket Fellenz-dommen til højere instans, hvilket vil sige forbundsdomstolen.

17/2.

I MANGE ÅR FOR LIDT TIL NAZISMENS OFRE

BONN. I modsætning til forbunds-finansministeriet er SPD-eksperten i erstatnings-spørgsmål Hirsch af den opfattelse, at den forhøjelse af understøttelsen til NS-ofre, der nu er blevet foretaget, må betragtes som indrømmelse af, at man hidtil fra statens side har betalt for lidt.

I loven hedder det klart, at understøttelsen skal ske i tilknytning til embedsmandslønningerne, og Hirsch hævder nu, at man i forbunds-finansministeriet hidtil har foretaget beregningen ud fra netto-beløbet. Heri ligger en afgørende fejl, siger Hirsch, idet man naturligtvis må gå ud fra brutto-beløbet. Hvad der nu sker, er ikke andet, end at fejlen indrømmes derved, at man herefter går ud fra brutto-beløbet.

Hirsch påstår endog at vide, at den embedsmand fra forbunds-forsvarsministeriet, der opdagede fejlen og påtalte den over for finansministeriet, blev truet med represalier!

22/2.

NAZI-ADMIRAL FOR RETTE

HAMBORG. Anklageren krævede i dag, mandag, den tyske tidligere admiral Paul Wenneker idømt livsvarigt fængsel for forbrydelser under den anden verdenskrig.

Den 75-årige Wenneker, det nazistiske Tysklands marineattaché i Tokio, står ved en domstol i Hamborg anklaget for at have givet en SS-officer ordre til at skyde en tysk journalist og sænke den dræbte sammen med fartøjet „Burgerland“ den 5. januar 1944. Journalisten var sigtet for spionage.

Anklageren ønskede også den tyske kaptajn Heinrich von Allwörden idømt fængsel i fem år for dagen tidligere at have sænket fartøjet „Rio Grande“ efter Wennekers ordre, mens en sømand var inde-spærret i kabyssen.

24/2.

AFSAGDE DØDSDOM 44 GANGE

SLESVIG. Nu er omsider ved landsretten i Vestberlin blevet indledet forundersøgelse mod tidligere medlem af socialdomstolen i Slesvig, kammerretsråd Hans-Joachim Rehse. Han sigtes for „mord, begået i fællesskab med andre“ i sin egen-skab af dommer ved den øverste nazistiske folkedomstol, „Volksgerichtshof“. J. Rehse fungerede indtil 1961 som dommer i Slesvig. Mistanken mod ham fremkom i forbindelse med en retssag, der samme år var til behandling i Berlin, og da „Flensborg Avis“ tog forholdet op til behandling, blev Rehse suspenderet efter ordre fra justitsminister Leverenz. Han har dog hele tiden været på fri fod.

De hidtidige undersøgelser har fastslået, at Rehse fra 1941 til 1945 var bisidder ved „Volksgerichtshof“, og at han har medvirket ved afsigelsen af mindst 44 dødsdomme mellem juli 1943 og oktober 1944.

I Berlin oplystes i går, at hidtil er ingen tysk dommer, der har medvirket ved afsigelse af dødsdomme i Det tredje Rige, blevet draget til juridisk ansvar herfor. Da dødsdommene altid blev afsagt af et kollegium af dommere, har det været vanskeligt eller praktisk taget umuligt at påvise, hvilke af dommerne der har stemt for og hvilke eventuelt imod dødsdommen ved voteringen. Statsadvokaturen i Berlin er blevet overbevist om, at det vil være muligt over for Rehse at dokumentere hans aktive medvirksomhed ved afsigelse af dødsdomme, fordi han har medvirket ved så mange domsforhandlinger.

26/2.

„AT DRUKNE EN SØMAND ER IKKE GRUSOMT“

HAMBORG. Retssagen mod tidl. viceadmiral og marineattaché Paul Wenneker, der sigtedes for mord, endte i går ved nævningetinget i Hamborg med sagens standsning: Retten fastslog, at Wenneker „kun“ var skyldig i drab, og for denne forbrydelse kan der ikke rejses tiltale efter 15 års forløb. Kaptajn v. Allwoerden blev frifundet for anklagen om medhjælp til mord.

Nævningetinget svarede ja på spørgsmålet om, hvorvidt der i Wennekers tilfælde var tale om bevidst drab („Tötungsvorsatz“). Wenneker måtte i „tilfældet Poweleit“ have kunnet erkende, at orden var retsstridig, idet Poweleit kun var anklaget for tyveri og ikke havde haft adgang til hemmeligt materiale, således at der ikke ville være sket større skade, hvis han var faldet i fjendehånd. Man havde heller ikke kunnet fastslå nogen noget „lavt motiv“, idet admiral Wenneker havde haft det synspunkt, at „druknedøden ikke blev betragtet som noget grusomt for en sømand“!